

RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 3 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovoliijo naj se pošiljati „Národní Tiskárni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

16. števí.

V Ljubljani, dne 14. avgusta 1896.

VI. leto.

Ministerski predsednik grof Badeni na Kranjskem.

Dne 3. in 4. t. m. je bil ministerski predsednik grof Badeni na Kranjskem. Prihod prvega svetovalca krone je razveselil vse Slovence. Prišel se je prepričat, kako se zlasti prenavlja po potresu poškodovana Ljubljana. Utis, ki ga je ministerski predsednik dobil na Kranjskem, je bil gotovo najboljši. Ta prihod pa ni bil brez vsega političnega pomena. O tem je nas poučilo pisanje nemških listov, ki se niso mogli potolažiti zaradi nekaterih dogodkov ob tej priložnosti.

Grof Badeni se je prepričal ob tej priložnosti, da je kranjska dežela pred vsem slovenska, da nemštvo v naši deželi nima nobenega velicega pomena. Povsod, kjer je potoval, so mu nasproti se razlegali slovenski „Živio“-klici. Tudi v Ljubljani, kjer je pred poldrugim deset letjem še bil nemški mestni zastop, je bilo jedva mogoče Nemce opaziti. Nemški „Hoch“ so se kar pogubili mej mnogobrojnimi slovenskimi „Živio“.

Na drugi strani se je pa grof Badeni lahko prepričal, da se v Ljubljani in na Kranjskem sploh nemščina

ne zatira. Videl je, da se v šolah nemščina goji v veliko večji meri, nego bi mogel kdo pričakovati pri malobrojnem nemškem prebivalstvu v deželi. Grof Badeni se je namreč jako zanimal za vse razmere v naši deželi, zlasti pa za naše šolstvo in je zatorej gotovo o vsem precej dobro poučen odšel iz bele Ljubljane. Gotovo se je otresel marsikakega predsodka, ki ga je poprej imel o nas Slovencih. To bode vsekako le blagodejno uplivalo na daljši politični razvoj. Vlada je večkrat bila nam Slovencem le zaradi tega malo naklonjena, ker je bila o nas napačno poučena in je zares mislila, kako se Nemcem na Kranjskem slabo godi, da jih Slovenci zatirajo od vseh strani.

Kranjski deželni predsednik je Nemec in od njega gotovo si nikdo ne misli, da tako pospešuje slovenstvo. Narodno stranko bi bil že davno rad zatrl in poročila, ki jih je pošiljal na Dunaj, najbrž Slovencem niso bila posebno laskava. Če se pod takim deželnim predsednikom, o katerem se je grof Badeni sam lahko prepričal, da je Nemec po vsem svojem mišljenju in čutenju, se na

LISTEK.

Kolárjev Valentin.

Izvirna povest. Spisal Moric Zvonik.

(Dalje.)

IV.

Preteklo je leto dni, predno je zamogel Valentin iz postelje vstati; rano na glavi je sicer prebolel, a nasledki bolezni so se ga še vedno držali, kakor akacijeva trnjevka. Začelo ga je nadlegovati trganje v nogah takó, da je le z veliko težavo polagoma jel hoditi. Okreval je šele s pomladjo prihodnjega leta. Telesne rane so ga sicer polagoma popustile, a vselile so se mu zdaj še hujše notranje rane: dobil je „kragulja, ki kljuje srce od zóre do mraka, od mraka do dne“.

Stari Osamel je prihajal pogostoma ob času bolezni k Valentinu; Katrica ga je obiskala le dvojkrat, a še

takrat se je védla precej hladno proti njemu. Valentinova strežajka, postarna ženica, pravila mu je čestokrat, da, odkar je mladi Broilli po prestanem jednoletnem zaporu izpuščen, videti ga je večkrat, kakó na samem s Katrico zahaja in ž njo govoriči. Poslednje je Valentina tako poparilo, da bi bil kmalu stoprv udobljeno zdravje zopet izgubil.

Nekega toplega jesenskega popoldneva, ko je bil Valentin že popolnoma trden v zdravju in to šele po par mesecih, odkar je prvič iz postelje vstal, napoti se do Osamelovih z namenom, da Katrico obiše. Mej potjo zadene na svojega starega znanca polharja Oplato, koji ga je že od daleč ugledal in ogovoril: „Bog te vsprimi, mladi moj znanec; hvala Vsemogočnemu, da si čez dolgo časa vendar konečno okreval! Videl te že nisem celo večnost! Pa ne, da si se napravil h Katrici, tvoji nekdANJI ljubici? — Ko bi bil jaz na tvojem mestu, niti pogledal bi je ne več,“ se debelo nasmeje Kozmek, „jaz bi ne bil niti mislil, da se bode takó izteklo!“

Kranjskem nemštvo ni moglo bolj povzdigniti, je pač naravno, da je ministerski predsednik se prepričal, da se umetno kranjsko nemštvo ne bode dalo več vzdržati z nobenimi pripomočki. Zlasti, da je Ljubljana slovenska in slovenska ostane.

Ministerski predsednik je imel najlepšo priložnost se prepričati, da je naš narod zaveden in napreden, da se naša dežela v kulturnem pogledu more meriti z mnogimi drugimi pokrajinami, če tudi nemške vlade niso podpirale napredka našega naroda, temveč ga še ovirale. Lahko se je prepričal, da je prazno govorjenje, da se nehava vsaka kultura, kodar se nehava nemštvo. Naša polja so gotovo tako vzorno obdelana, kakor koroška ali gorenještajerska. Veliko število članov naše „Kmetijske družbe“ je pa najboljši dokaz o naprednosti našega kmetijstva.

Imel je pa ministerski predsednik tudi priložnost prepričati se o veličastnosti slovenskih pesmij. Pri sere-nadi, ki so mu jo priredila ljubljanska pevska društva, je imel najlepšo priložnost primerjati, kaj zmorejo Slovenci in naši Nemci v tem oziru. S ponosom lahko rečemo, da je minister na vsak način se prepričal, da smo Slovenci v tem oziru daleč prehiteli naše Nemce, da se denar, ki se žrtvuje za „Glasbeno Matico“, veliko bolje porabi, kakor pa denar, ki ga daje vlada filharmoničnemu društvu. Upamo, da bode vlada se na to v bodoče tudi ozirala.

Ministerskega predsednika pa Slovenci niso pozdravili samo kakor prvega svetovalca cesarjevega, temveč tudi kot brata po rodu in krvi. Mestni župan ga je pozdravil v mestni dvorani v obeh deželni jezikih in v poljščini, materinem jeziku Badenijskem. Ministerski predsednik je iz tega posnel, da Slovenci nismo morda Poljakom in Avstriji sovražni rusoljubi, temveč ljubimo vse Slovane kot brate, gališke Poljake še bolj kot Ruse, ker so tudi pcdložniki našega presvetlega cesarja. Sicer so pa mnogobrojne cesarske zastave, ki so vihrale poleg narodnih s hiš, dovolj kazale, da smo Slovenci svojemu

vladarju zvest narod, vedno pripravljeni zanj žrtvovati življenje in kri.

Pozabiti pa ne smemo, da ministerski predsednik v Ljubljani ni preziral Slovencev in njih jezika, temveč je odgovarjajoč županu pristavil naposled v slovenščini: „Voščim sreče, napredka in blagostanja obema narodnostima te dežele“. Odkar obstoji Avstrija je prvi pot, da je kak ministerski predsednik na kakem javnem kraju slovenski govoril. S tem je priznal, da je naš jezik enakoveljaven z drugimi avstrijskimi jeziki. Vsakega Slovenca je to moralo razveseliti. Naše narodne nasprot-nike so pa te besede jako neprijetno dirnile. Zlasti se glavni liberalni list na Dunaju ni mogel zaradi tega dovolj najeziti proti vladi.

Prezgodaj bi bilo že danes sklepati, kakšne politične posledice bode imel ta pohod, kajti razvoj politike je od mnogih stvari odvisen, a toliko je gotovo, da je načelnik vlade spoznal razmere slovenske nekaj bolje v pravi luči, kakor so se mu dosedaj slikale in to je vsekako dobro za nas. Naši nasprotniki nas ne bodo mogli tako lahko obrekovati, kakor so nas doslej.

* * *

Dne 3. t. m. zjutraj se je pripeljal ministerski pred-sednik po državni železnici v Lesce. Deželni predsednik baron Hein se mu je peljal naproti v Trbiž. V Lescah so pričakovali ministerskega predsednika okrajni glavar z uradniki, deželni glavar z deželnimi odborniki, duhovščina, radovljiški župan z občinskim zastopom. Kolodvor je bil oblepšan z zastavami, in ko je prišel vlak, so zagrmeli topiči.

Prišedšega ministerskega predsednika je pozdravil deželni glavar Detela, in grof Badeni se je potem zahvalil za prelep vsprejem. Na to je govoril s posamičnimi ose-bami. Posebno se je prijazno pogovarjal z učiteljem iz Lesec o šolskih razmerah. Iz Lesec se je ministerski pred-sednik odpeljal na Bled, kjer so ga pričakovali zdravilski odbor z Mallnerjem na čelu, župan z občinskimi odbor-niki, duhovščina, gasilci in bralno društvo z zastavo,

„Kaj se je dogodilo?“ sili vanj Kolár.

„Ej, grešili smo, grešili; meni se je vedno dozdevalo, da te bo v nesrečo pahnili oni presneti Rudolfo,“ od-govori polharček s skoraj boječim glasom.

Na veliko svojo žalost izvedel je sedaj Valentin, da ga je prevarala deklica, zapeljana od Rudolfa, na katero je stavil še vedno več zaupanja, kakor na vse ženske tega izprijenega sveta. Poslednje je bilo za Kolárja, od boleznih še šibkega, hud udarec.

In res, ne dolgo potem prišel je na svet morilčev sad, kojemu so pri sv. krstu izbrali za patrona (zavet-nika) sv. Pavla.

Po storjenem grehu zapeljivosti se je Rudolfo ogibal in skrival Katrici, kakor peklenska kača našim prvim starišem v raju. — Katrica se je v prihodnje sramovala svojih starišev in znancev in se ogibala poštenih ljudi. Morda je tudi ona, kakor marsikatera mati, se kesala — žalibog prepozno — svoje pregrehe, pestujoč lastno dete v naročju:

„Kaj pa je tebe treba bilo,
Dete ljubó, dete lepó,
Meni mladi deklici,
Neporočeni materi?“

Neka notranja žalost se je v prihodnje vedno držala mlade Katrice, neporočene matere, in iz te žalosti so se polagoma izcimile še druge bolesi, takó, da je v prihodnje vedno bolehal. Jedva je mali Pavlek dokončal poldrugo leto, že so mu zagreblili mlado mater Katrico; umrla je po večmesečnem bolehanju za — sušico!

In ko ji je zapel zvon pri podružni, samotni cer-kvici sv. Urbana „poslednjo uro“ mrtvaško pesem, se je mlademu Kolárju skoraj srce utrvalo od prevelike žalosti.

Ko so pripovedovali Valentinu, da je pokojnica v smrtnih fantazijah tudi njegovo ime večkrat imenovala, da se ga je v smrtnem trenutku spominjala, dejal je ta s pomenljivim in zadovoljnim glasom: „Pa me je mogoče vendar-le še rada imela!“

(Konec prihodnjič.)

šolska mladina z učiteljem. Župan Peternel je pozdravil odličnega gosta v slovenskem jeziku. Ministerski predsednik je odgovoril v nemščini, da je župana dobro razumel in potem ga je popraševal o gospodarskih razmerah in o narodni noši. Potem je ministerski predsednik govoril še z župnikom, učiteljem in nekaterimi drugimi osebami.

Ob 11. uri je bilo slovesno vzidanje sklepnega kamna in se je tem povodom zbrala odlična družba v novem letoviškem poslopju. Slavnostni govor je imel dr. Mosche, pripisoval je pomen letoviškega poslopja in se zahvalil vsem, ki so kaj k zgradbi pripomogli, deželnemu zboru in odboru, kranjski hranilnici i. t. d. Zahvalil se je tudi ministerskemu predsedniku, ki je počastil slavnost s svojim pohodom. Končno je prečital v nemščini in slovenščini pisano listino, katera se je vzdala. V listini je popisana zgodovina zgradbe novega letoviškega poslopja in omenjajo vsi tisti, ki so prispevali k zgradbi. Na to se je vzdal sklepní kamen in je najprej udarila nanj trikrat s kladivom baronica Heinova in potem pa druga gospóda. Dr. Mosche je imel še daljši govor, katerega je končal s „Slava“-klici na cesarja, in godba je zaigrala cesarsko himno. Deželni predsednik baron Hein je govoril, da je ta slavnost pokazala, da prebivalstvo vojvodine Kranjske veže iskrena ljubezen do domovine in se zahvalil zdravíškemu odboru za njega trud. Popoldne je ministerski predsednik ogledal Muhrov grad, Lujzine toplice in Windischgrätzovo vilo, nato so je odpeljal na Schwegljevo graščino. Zvečer je bila velikanska razsvetljava na jezeru in okrog jezera z bengaličnim ognjem, podoknica, katero so priredili fantje in dekleta v narodni noši ministerskemu predsedniku, in končno pa ples v letoviškem poslopju.

Na ljubljanskem kolodvoru je drugi dan pričakovalo več dostojanstvenikov grofa Badenija. Ko se je pripeljal, nagovoril ga je ljubljanski župan Hribar, ki je naglašal, da prebivalstvo vse Ljubljane prinaša prvemu svetovalcu krone svoja srca. Občinstvo je došlega ministerskega predsednika pozdravilo z „Živijo“-klici. Grof Badeni je odgovarjal županu, da obišče Kranjsko, da bode videl, kako se prenavlja in skuša prenavljati Ljubljana, katero je bil tako hudo zadel potres. Ministerski predsednik se je nato odpeljal na svoje stanovanje.

Ob devetih dopoldne se je začelo ogledovanje mesta. Najprej je ministerski predsednik ogledal deželni dvorec. Ondu so vsprejeli grofa Badenija deželni glavar Detela in dva deželna odbornika. Ogledal je posebno drugo nadstropje, ki je po potresu največ trpelo. Zlasti so ga zanimali prostori, kjer je 1883. l. cesar bival.

Potem je ministerski predsednik ogledal barake v Trnovem, Špitalske ulice in licealno poslopje. Ondu ga je pričakoval gimnazijski ravnatelj Senekovič s profesorji. Dal si je grof Badeni predstaviti vse profesorje in ogledal

vse notranje prostore. Zanimal se je, koliko učencev ima višja gimnazija, koliko paralelk, kakšen je učni jezik in kakšno je stanje poslopja. Ravnatelj mu je vse pojasnil in mu zlasti povedal, kako je bilo po potresu poškodovano poslopje. Ministerski predsednik je obljubil, da se kmalu sezida novo gimnazijsko poslopje.

Na to si je ministerski predsednik ogledal prvo mestno petrazredno šolo na Ledini. Vse poslopje je ogledal in izprašal okrajnega šolskega nadzornika Levca, kako je osnovano ljudsko šolstvo v Ljubljani, kakšni so učni uspehi in obiskovanje. Močno se je čudil, ko je izvedel, da v Ljubljani hodi več otrok v šolo, kot bi jih moralo. Ogledal si je potem učiteljšče in vprašal, koliko je učiteljskih kandidatov in kam pojdejo v službo. Nadzornik Levec mu je pojasnil, da gre s Kranjskega mnogo učiteljskih kandidatov na Štajersko, kjer so boljše učiteljske službe. Potem si je ogledal deželno bolnico in se izrekel, da dežela mnogo stori za bolnike in se malokatero mesto more ponašati s tako lepo bolnico, nato je pa ogledal bolnico za silo.

Ob 11. uri se je začel vsprejem. Najprej je ministerski predsednik vsprejel knezoškofa in kanonike, potem častnike pod vodstvom podmaršala Hegedüsa, deželnega glavarja in deželne odbornike, uradnike, odposlanstvo ljubljanske občine, ravnatelje tukajšnjih srednjih šol, odposlanstvo kmetijske družbe, „Glasbene Matice“, obrtnih zadrug i. t. d. Došlo je bilo tudi več občinskih odposlanstev iz kamniškega okraja zahvalit se za državno podporo dovoljeno poškodovancem po potresu.

Popoldne si je grof Badeni ogledal muzej. Izrekel se je jako ugodno o muzeju. Potem je pa ogledal gledališče in „Narodni dom“, kateri poslopji sta mu jako ugajali. Vpisal se je tudi v spominsko knjigo v „Narodnem domu“. Nato je ogledal realko, od koder se je peljal v mestno hišo, kjer so ga pričakovali župan in mestni odborniki. Župan ga je ogovoril v slovenščini, nemščini in poljščini in izrazil nado, naj bi vlada Ljubljano vedno podpirala. Ministerski predsednik je odgovoril nemški in končal slovenski. Ob sedmih je bil obed, s kateremu je bilo povabljenih več dostojanstvenikov. Ob polu 10. uri je bila bakljada in serenada. Bakljada je bila velikanska. Za vojaško godbo so korakali veteranci, Sokoli in gasilci, v sredi pevci „Glasbene Matice“, „Slavca“, „Ljubljane“ in „Filharmoničnega društva“. Pred poslopjem deželne vlade so pevci peli dve slovenski in jedno nemško pesem. Kakor čujemo, je zlasti slovensko petje grofu Badeniju jako ugajalo in se je kaj pohvalno izrekel o naših pevcih. Takoj po serenadi se je ministerski predsednik odpeljal na kolodvor in se poslovil od Ljubljane. Nadejamo se, da mu ostane lepi vsprejem v Ljubljani vedno v prijetnem spominu.

Politični pregled.

Štajerski klerikalci in veleposestniki. Graško glasilo klerikalne stranke zahteva, da bi veleposestniki prepustili nekaj mandatov konservativcem. Ta zahteva je

povsem opravičena. Na Štajerskem je mnogo konservativnih veleposestnikov, ki pa sedaj nimajo nobenega zastopnika v deželnem zboru. Vzlic temu se pa štajerskim

liberalnim veleposestnikom ne more zameriti, če ne marajo za noben kompromis. Dokler na Gorenjem Avstrijskem niso konservativni veleposestniki pripravljeni odstopiti nekaj mandatov liberalcem, se tudi od štajerskih veleposestnikov ne more zahtevati, da bi jih morali prepuščati konservativcem. Klerikalni list preti veleposestnikom, da bodo sicer konservativni poslanci delali na to, da se naredi konec predpravicam veleposestva. To bi bilo gotovo le pametno, a kakor mi štajersko konservativno stranko poznamo, se liberalnim posestnikom kaj tacega od nje ni bati. Take nakane bi pa tudi drugod našle nepremagljive ovire.

Moravski Čehi baje tudi ne mislijo več mirno trpeti preziranja v deželni zboru. Zahtevati mislijo v novem deželni zboru preosnovo sedanjega krivičnega volilnega reda, osnovo češkega vseučilišča za Moravsko in pomnoženje čeških srednjih šol. Če se bode večina, oziroma vlada, upirala njih želji, zahtevajo češki listi, naj Čehi ostavijo deželni zbor. Nemcem bi to seveda ne bilo po volji in že sedaj po svojih listih pišejo o pretiranih čeških zahtevah. Seveda jim gre za gospodstvo. Če se premeni volilni red, ne bodo mogli več neomejeno gospodariti v slovanski Moravski, kakor vladajo sedaj. Nadejamo se pa, da se Čehi ne bodo dali ostrašiti od nemških glasil. Brez Čehov tudi vlada ne bode mogla dolgo izhajati, kajti moč nemških liberalcev je vedno slabša, na prusofilske nemške nacionalce se pa nobena vlada ne bode mogla opirati.

V Makedonijo je z Grškega prišlo več ustašev, ki skušajo zanetiti upor po vsej deželi. Teh ustašev baje ni več kakor 800, a vendar imajo vojaki dosti posla z njimi. Ustaše vodijo grški častniki. Turčija je pomnožila število vojakov v Makedoniji in Izmajilu paši izročila poveljstvo

nad ondrotnimi turškimi četami. Osnuje se poseben batalijon žandarjev, broječ 1000 mož, ki bode imel nalogo zalezovati vstaše po gorah. Turčija je jela oboroževati Albance kot črnovojnike, da jih pošlje na grško mejo, da bodo stražili, da iz Grške vstašem ne bode vedno prihajala pomoč. To je pač nevarno početje. Albanci so znani roparji in se je bati, da začno ropati in moriti, ki so dobili orožje.

Bolgarija in Turčija. V Bolgariji je bilo vzbudilo veliko nevolje, da so te dni turški vojaki bili precej daleč prestopili bolgarsko mejo. Turčija se je opravičila, da novi častniki, ki so bili poslani na bolgarsko mejo, niso dobro vedeli, kje je meja in so jo nevede prestopili.

Vstaja na Kreti še vedno traja dalje. Vstaši imajo že konjico, kateri zapovedujeta dva grška častnika. Poslednje dni je bilo več bojov. V glavno mesto Kanejo je bilo pridrlo deset tisoč mohamedancev, ki so pogнали kristjane iz hiš in jih mnogo pobili. V Anopolisu so Turki pobili brez povoda 30 kristijanov, mej njimi celo štiri- in petletne otroke. Štirim duhovnikom so odrezali nos in ušesa, jim iztaknili oči, odsekali roke, potem pa še žive sežgali. Turki kažejo zopet svojo staro krvoločnost. Zadnji čas so na Kreto prišli tudi grški pomorski častniki, da bodo s torpedami skušali uničiti bližajoče se turške ladije. Vstaši so osnovali svojo posebno vlado, kateri je predsednik Volondakis Kosteros. Velevlasti pa sedaj ukreplejo, da bi z ladjami obkolile Kreto in tako zabranile, da bi vstaši ne mogli dobivati orožja, streliva in živeža. Anglija pa ni drugače za tako blokado, da se bode tudi turškim ladjam branilo prihajanje na Kreto. Za to pa druge velevlasti niso, ker bi to bilo preveliko kratenje turške oblasti na tem otoku.

Dopisi.

Iz Trnovsko-Vremenske doline, 29. julija. [Izv. dop.] Lanska in letošnja zima ste bili malo le semtertja sneženi. Nasprotno divjala je burja in skazovala svojo moč celó nad težkimi tovnimi vlaki, ker jih metala kamor si bodi. Zares čudna in silna je moč narave, katerej moči se je težko upirati. In tako smo prebili večji del burjavo jasno zimo, katera je torej prav pridno skrbela za led. Z navidez nekoliko ugodne zime prišli smo pa v malo mrzlo pomlad. Trava je le po malem rinila iz tal, a še ta redka in mala, in na več mestih videti je bilo gola tla. Sadunosno drevje je sicer lepo cvetelo, vendar se je po umazano belem cvetju dalo soditi, da cvetje ni zdravo. Žal, da je bilo tako. Mnogo sadežev je odpadlo, mnogo kvare so tudi gosenice učinile, tedaj ostalo je le malo. Trta je v pomladi kazala lepó, sedaj nas pa nič prav ne veseli, kar nam obeta. Semtertja bode v jednom ali drugem obziru nekoliko bolje, ali kaj pomaga — same izjeme — bele vrane. Tako imamo za letošnje zaznamenovati tudi poletje. Pogostoma dež, grom in tresk, kar različni vetrovi in burja potem dokončajo — sevé, to mora biti za pribojšek. Vsled tega rast poljskih sadežev zaostaja in sadeži ne zorijo v

onej meri, v kojoj bi mogli. Vzlasti žita vsled tega preveč trpijo in seno se le s težavo spravlja. Sena bode letos malo, torej se ga bode v Trst in Reko manj izvozilo nego sicer; sicer pa ko bi tudi cel pridelek doma ostal, imela bi domača živina vendar premalo piče. Ako kmetovalci živino prodajo, iz česa bode nadomestek! Na reči, katerih tu ni, n. pr. les, oglje, apno in še kaj drugega, se tukajšnji kmetovalec ne more zanesti, v teh in enakih reči ne more nič izkupiti, ker jih ni. Ostaja mu saj po nekod le pičlo odmerjeno polje, na katerem se ubija od zore do mraka kot črna živina, katero zaradi ravno tako pičlih travnikov zamore le slabo rediti. Za sadjerejo je Trnovsko-Vremenska dolina, obdana z zelenimi griči, kakor nalašč ustvarjena. Zaupno zre kmetovalec v bodočnost kadar sadunosno drevje cveté, upajoč izkupiti kakov krajcar za sadje. Kupcev se ne manjka uže za sveže slive, katerih se pa večji del že v slivovko popali. Ko se je sklepala postava v deželni nakladi na žgane pijače, rekli so nekateri, to se dela zato, da bode vino in pivo ceneje, kar bode ljudstvo raje pilo, ter tako postalo zdravejše. Da za tem grmom čepi drug zajec, to je neutajljivo, kakor tudi je resnica, da o po-

vedanem namenu postave, nihče ne verjame več. Kje je tedaj vino in pivo saj po primerni ceni in užitno neškodljivo? Kupica domače slivovke, katere si je delavec rad privoščil, obdačena je deželno in državno, ter mu tako v velikej meri odtegnjena. K kakoršnemu si bodi načinu sušenju sliv našega ljudstva ne pripraviš več, ker so baje usušene slive po ceni, dočim popaljene v slivovko več dobička dajo. Namen teh vrstic ni zagovarjati žganjepivstva, temuč braniti obdačenje domačega izdelka, s čemur je domači sadjereji mnogo škodovano. Istina je, da so sadjereji vsled teh postav mnogo veselja do sadjereje zgubili. Naš kmet je bistrega uma in

veli: Čemu naj zasajamo sadonosno drevje še, ko je naš domač izdelek saj štirikrat obdačen, ter tako nemalo podrazev. No, ker je uže tako, da mora biti vse obdačeno, ne moremo biti zoper obdačenje tega objekta, a to zgodilo naj se bi primerom z nekim razločkom mej domačim in tovarniškim izdelkom. Mej kmetovalcem in tovarnarjem je velik razloček; dočim kmetovalec gleda z dobrim, zdravim izdelkom koristiti sebi in drugim, nasprotno fabrikant velikokrat s slabimi izdelki nima družega namena, nego obogateti. Ne bilo bi napačno, ko bi gg. deželni in državni poslanci hoteli se osobno prepričati o naših razmerah, ter nam potem saj po možnosti pomagati.

Slovenske in slovanske vesti.

(Dopolnilna državnozborna volitev) namesto umrlega poslanca Kluna bode due 29. septembra t. l.

(Sloga in „Slovenec“.) „Slovenski Narod“ je povodom prihoda grofa Badenija v Ljubljano bil priobčil članek, v katerem priporoča, da bi se Slovenci pri bodočih volitvah za državni zbor sporazumeli in volili v vsakem okraju poslanca tiste stranke, katere slovenske stranke pristaš je bil dosedaj zastopal dotični okraj. Poslanci naj bi se pa zavezali, da pristopijo klubu, v katerem bodo drugi jugoslovanski poslanci. To je „Slovenski Narod“ priporočal zaradi tega, ker se je grof Badeni proti nekaterim slovenskim poslancem izrekel, da se bodo mogli Jugoslovani šele tedaj upoštevati, ko bodo združeni v enem klubu. Proti takemu sporazumljenju se je oglašil „Slovenec“, češ, da je sprava mogoča le na enakosti načel. Mi nismo vedeli, ali bi se smejali ali pomilovali „Slovenca“, da se še sploh upa govoriti o načelih, ko je vendar znano, da baš naša katoliška stranka menja svoja načela, kakor suknjo. Ko je šlo za to, da se prepreči občna volilna pravica v dosedanjih kurijah, je bila zatajila celo vero in narodnost in se pajdašila z židi in somišljeniki. V Ljubljani je krščansko-socijalna, na Dunaju pa konservativna. Če „Slovenec“ govori o krščansko-socijalnih načelih, bi pač moral vedeti, da baš ljudje v njegovi stranki za ta načela najmanj marajo.

(Občni zbor družbe sv. Cirila in Metoda.) V torek ob 10. uri je bila v frančiškanski cerkvi maša s petjem, katero je daroval P. Adolf Čadež. Maše se je udeležilo jako mnogo občinstva, največ seveda družabnikov, domačih in zunanjih. Zborovanje, ki se je vršilo v veliki dvorani „Narodnega doma“, je otvoril družbin prvomestnik g. Zupan. Pozdravil je zborovalce in je z lepimi besedami navduševal k slogi v družbi in obče v jaynem delovanju za narodne svetinje, zajedno pa poudarjal važnost, da je prva družba, ki zboruje v „Narodnem domu“ prav družba sv. Cirila in Metoda. Župan Hribar je v imenu mesta pozdravil zborovalce iskreno želeč, da družba ostane vedno zvesta načelom v obrambo slovenske mladine, po kateri segata narodna nasprotnika na severu, zapadu in jugu. Potem je z navdušenimi besedami zaklical družbi: Bog pomoz! Hribarjevemu go-

voru je sledilo frenetično ploskanje, katero se je ponovilo, ko se je prvomestnik Zupan zahvalil za pozdrav in postavil Ljubljano za vzgled vsem drugim slovenskim občinam. Društveni tajnik g. Žlogar je na to čital obširno in temeljito poročilo o društvenem delovanju v minolem letu, katero se je pohvalno vzelo na znanje. Društvenikov je bilo 12.200, podružnic 132. Družba nima namena potujčevati kakor „Schulverein“ ali „Lego nazionali, temveč se bori le za narodno enakopravnost v šoli v pokrajinah, kjer se Slovenci boré za svoj obstanek. Najizdatnejši darovi so prihajali od ženskih podružnic. (Živahno odobravanje.) H koncu je tajnik imenoval umrle zaslužne člane in dobrotnike in pojasnjeval družbino stališče glede raznih zadev in očitaj ter klical k jedinstvu. (Živahno odobravanje.) Načelnik Zupan je pozval navzočnike, da izkažejo umrlim članom in dobrotnikom zadujo čast s tem, da vstanejo raz sedeže. Blagajnik g. Koblar je na poročal o družbinem denarnem stanju. Družba je imela 1895. l. 21.951 gld. 44 kr. dohodkov (doneski podružnic so znašali 6991 gld. 64 kr., pokroviteljstva 1858 gld., časniki so nabrali 3789 gld. 23 kr.), troškov je bilo 32.903 gld. 17 kr., torej znaša primankljaj 10.951 gld. 73 kr. Govornik je posamične točke poročila pojasnjeval, izrazil nado, da ta narodni davek rodoljubov kmalu preneha in ta bremena prevzamô tisti, katerih je dolžnost, in končno zaklical: Ne udajmo se, dokler ne napčiji zmage dan. (Živahno pritrdjevanje.) Za nadzorništvo je poročal g. O. Dolenec in predlagal, naj se računi odobré. Družbinemu vodstvu se dá oprostilo. Skupščina je prestopila k volitvi, voljeni so bili per acclamationem prvomestnikom g. Tomo Zupan; v odbor gg. Anton Koblar, Luka Svetec in Ivan Hribar; v nadzorništvo so bili voljeni gg. Oroslov Dolenec, Martin Malenšek, Fran Povše, Fran Ravnihar in Ivan Vrhonek; v razsodništvo gg. Andrej Kalan, dr. Fr. Munda, dr. Fran Štor, dr. Jernej Zupanec in Dragotin Žagar. Načelnik Zupan se je zahvalil za izvolitev in izjavil, da bode nepremično hodil po isti poti, kakor doslej. Končao je v imenu odbora poročal gosp. Svetec o predlogu h glede premembe pravil, katera predloga sta stavila na lanskem občnem zboru gg. dr. Vilfan in not. Globočnik, in je predlagal naj se odklonita.

Predlog odborov vzprejel se je brez debate. Ko je še g. Pogačnik iz Podnarta predlagal, naj se glavne skupščine vrše zunaj Ljubljane, in je skupščina odposlala deputacijo: gg. Zupan, Svetec in dr. Svetina k dež. predsedniku baronu Heinu, da izrazi udanost skupščinarjev presvetlemu cesarju, je načelnik sklenil XI. skupščino.

(Kranjski pešpolk št. 17.) Odkar je kranjski pešpolk v Celovcu, je njegova godba opustila igranje vseh slovenskih komadov, da se ne razdražijo živci nemške celovške gospode. Vojaška godba tega polka igra pri nemško-liberalnih in nemško-narodnih slavnostih, le za slovenske slavnosti se ne dovoljuje. Prepovedalo se je bilo častnikom in podčastnikom celo udeležiti se slavnosti v spomin Slomšku in Andreju Einspielerju. Slovenski komadi se ne smejo igrati v Celovcu, četudi je velik del dežele slovensk, dočim se igra čardaš, kadar godba pelje huzarje v cerkev. Slovenskim vojakom se je celo prepovedalo slovenski peti po gostilnicah in kavarnah v Celovcu. Domači častniki so se prestavili k drugim polkom in nadomestili z Nemci, ki se s slovenskimi vojaki sporazumeti ne morejo. Vojaki so vsled tega že popolnoma zbegani. Vojaška leta so tako postala za slovenske vojake prava nevarnost za njih narodnost.

(Mestna hranilnica v Radovljici.) V mesecu julija 1896 je 49 strank vložilo 14.660 gld. 13 kr., 6 strank vzdignilo 3314 gld. 4 kr., 12 strankam se je izplačalo posojil 5732 gld., stanje vlog 28 807 gld. 67 kr., denarni promet 35.560 gld. 13½ kr.

(Bojevit župan.) Piše se iz Šenčurja: Žalosten prizor dogodil se je 26. m. m. v naši občini. Župan se je mudil službeno v neki vasi svoje občine. Zbrani možje so zahtevali pojasnila, vsled česar se je unel prepir. Župan vzraste, skoči v jednega moža in ga raztrga. Dober vzgled miče, in posledica je bil tepež s težko telesno poškodbo. Ali se je to zgodilo na „krščanski“ podlagi, ne vé se. Kaj hočete še več, zadostuje vam, ako povem, da je župan ljubljenež župnikov.

(Jesenice v nevarnosti.) V raznih nemških listih brali so se pred kratkim klici na pomoč — jeseniškim Nemcem! Zahteva se nemški duhovnik in zahteva se popolnoma nemška ljudska šola. Na Jesenicah ni bilo ni jednega Nemca, dokler ni industrijalna družba kranjska na Savi ustanovila velike tovarne. V tej tovarni je nastavljenih nekaj nemških uradnikov, kateri iz večine niso avstrijski državljani, in nemško vodstvo je iz raznih krajev sveta priklicalo nekaj nemških delavcev. „Tagespošta“ trdi, da je med 1200 delavci v tovarni 400 Nemcev, dasi jih je v resnici komaj sto. Po zakonu ni treba ustanoviti javne ljudske šole, ker zato ni dosti nemških otrok, a bati se je, da bi nemški „šulverajn“ iztegnil svoje prste po naših slovenskih Jesenicah. Ako po sodbi teh nemških, iz vseh krajev sveta privandrianih ljudij, kateri komaj nekaj let tu bivajo in kateri se vrh tega še vedno menjajo, jeseniška šola njih otrokom ne zadostuje, naj se z otroci vred spravijo tja, od koder so prišli. Jesenice so bile od nekdaj slovenske in ostanejo slovenske, naj je to tujcem všeč ali ne. Razmere na Jesenicah itak niso ugodne.

Domačini gledajo tujce že itak od strani, ker se dobro plačana dela izročajo samo tujcem, dočim morajo domačini opravljati najslabše plačana dela. Ne vemo, je li pametno, ustvarjati novih nasprotstev, a taka nasprotstva bi na vsak način nastala, ako bi se za tisto peščico nemških otrok, ki so na Jesenicah in katerih nima nobeden domovinske pravice na Kranjskem, ustanovila četudi privatna nemška šola. Taka šola je nevarnost za slovensko mladino, ker je gotovo, da bi se vanjo lovili slovenski otroci, in zato bi jej nasprotovali z vso silo.

(Iz Šenčurja pri Kranju) se nam piše: Pri zadnji občinski volitvi v naši občini propadla je narodna stranka s častno manjšino. Nedeljo pred volitvami govoril je župnik v cerkvi dolg govor in opetovano priporočal, naj volimo „le prave katoliške možel“ Na ta poziv zbralo se je nekaj nad 100 mož, ki so povabili tudi župnika in kapelana. V svojih govorih na shodu sta ta dva gospoda jako poniževalno govorila o večini navzočih in priporočala može, ki so v moralnem oziru sicer vse drugo prej kakor resnično katoliški, katerim pa je vse odpuščeno, ker so fa.moštovi pristaši. Ogorčen vsled tega govoril je nekdo g. župnika: „Ker nam priporočate, da volimo le može prave katoliške, prosim, pokažite nam one može, naše širne občine, ki niso pravi katoličani, da jih ne volimo in se jih ogiblremo, da tudi nas ne okužijo s svojim brezverstvom.“ Burno odobravanje sledi temu odgovoru. A gospod župnik je oni zlati rek nevednih modrijanov: „Kdor molči, se devetim odgovori,“ molče uporabil, molče vstal, molče prijel g. Alojzija za roko in pošepnil: „Pojdiva, s temi ljudmi se ne dá več pametno govoriti!“ Vas, gospod župnik, pa opozarjamo, da ste nam še sedaj odgovora dolžni, in če ne odgovorite, kje in kateri so oni nekatoliški može v naši fari in občini, govorili bomo z Vami drugače.

(Romarjem na Zaplazu) pa tudi „Slovenskemu planinskemu“ društvu v Ljubljani se naznanja, da bo letošnji veliki romarski shod na Zaplazu dne 21. avgusta. Naj bi slavno „Slovensko planinsko društvo“, ondaj dolenjski „luka-matija“, jih obilo pripeljalo semkaj na izlet. Omenjeni dan zvečer igral se bode tamkaj takozvani „Vrtec romarski“.

(Umrl) je v Idriji dne 5. t. m. po službi najstarejši učitelj g. Anton Levstek, ostavivši čvetero nepreskrbljenih otrok in vdovo. Bolehal je že dlje časa, preganjan od usode in zavidnežev. Ostal je pa vse svoje življenje v najhujših narodnih in političkih bojih značajan in zvest in priden član narodnih društev. To in nekatere osebe so bile tudi vzrok, da ni postal šolski vodja, kakor mu je pristovalo in da ga je rudniško ravnateljstvo, kjerkoli je moglo, oškodovalo. To je pa tudi pripomoglo k njegovi prerani smrti. Blag spomin značajnemu, narodnemu in dobrosrčnemu možu!

(Občinske volitve v Vipavi.) Pri občinskih volitvah v Vipavi je narodna stranka vzlic silni agitaciji in surovemu pritisku klerikalne stranke sijajno zmagala.

(Volitve za koroški deželni zbor) bodo dne 21. septembra v kmetijskih občinah, dne 25. septembra v mestih

in trgih in dne 29. septembra v veleposestvu. Koroški Slovenci in nemški konservativci so sklenili neki kompromis, ki pa za Slovence nikakor ni ugoden. V programu, ki ga je razglasila ta nova stranka se mnogo govori o veri, a v narodnem oziru se pa obeta Slovincem samo ljudska šola na podlagi materinega jezika. Da bi pa slovenščini določili kake pravice pri deželni upravi, o tem program popolnoma molči. Čudimo se, da so se sicer odločni koroški Slovenci udali v tak kompromis. Doveda se pa nam, kako je do tega prišlo. Pri tem ima knezoškof dr. Kahn svojo roko vmes. Večina vodij koroških Slovencev so pa duhovniki, ki se niso mogli upirati pritisku škofovemu, kateri na vso moč pospešuje vladno politiko. Vsaj je že znano, da bi Kahn v enem volilnem okraji, katerega mandata sta v slovenskih rokah, skušal nekega Nemca uriniti za kandidata, a je bil zadel na precejšen upor.

(Grozen zločin.) Grozen čin dogodil se je dne 2. t. m. na javnem trgu v Lošnju. Mladenič Oktavij Ostermann, jedini sin uboge vdove, imel se je ukrcati kakor mornar na neko ladijo. Poslovivši se od svojih prijateljev, vračal se je domov ob 10. uri zvečer. Spremljala ga je četvorica tovarišev. Mladiči so na trgu peli pod glasom hrvatsko pesmico. Kar hkratu sta stala pred njimi redarja Radoslavich in Scopinich ter pozvala Ostermanna, naj jima sledi v zapor. Le-ta je vprašal zakaj to, na kar mu je redar Radoslavich odgovoril jednostavno, da ga zapre in jel pripravljati se, da zveže Ostermanna. Omenjena redarja sta prišla iznenadenega Ostermanna ter sta ga tirala po trgu do lekarne Colombisa. Tu ju je ponovno prosil Ostermann, da naj ga izpustita ker mu je odpotovati jutrišnjega dne. Zastonj! Pač pa mu je redar očital, zakaj da je pel hrvatski. Na to se je hotel Ostermann osvoboditi, protestuje proti temu, da ga hočejo zapreti, ko vendar ni nič žalega storil nikomur, kajti pevati je slobodno vsakomur, a on niti ni pel na glas. Redar Radoslavich mu je rekel na to, da naj peva italijanski, ako hoče peti ter je zaukazal svo-

jemu tovarišu, da naj izvleče sabljo. Redar Scopinich je res potegnil sabljo in je udaril z isto po nogah nesrečnega Ostermanna, da se je siromak takoj zgrudil na tla. V istem trenutku pa je potegnil redar Radoslavich svojo sabljo ter zabodel isto v prsa nesrečnega mladeniča, ležečega na tleh, s tako silo, da je Ostermann izdahnul svojo dušo po malo trenutkih. In še potem, ko je bil Ostermann že mrtev, mahala sta redarja s sabljo po njem kakor besna. Videča, da na tleh ležeči noče ustati, zgrabila sta ga za noge in vlekla po tleh kakih sto metrov do stražnice, prete in groze se mu. Na to so poslali po zdravnika, ki je konstatoval hladno in mrzlo, da je mladenič mrtev; in razgovarjal se je potem z redarjem Radoslavichem, kakor pravijo, dobro uro. Govori se marsikaj o tem groznem činu, mej ostalim tudi to, da je Radoslavich že dlje časa prežal na Ostermanna ter da je rekel neki italijanski prvak, da radi hrvatskega pevanja je moralo priti do ubojstva. Prvi hip se ni storil prav noben korak proti tema dvema občinskima junakoma. Drugo jutro še videti je bilo redarja Radoslavicha, ko je šel k občinskemu načelniku, koji poslednji ni ničesar ukrenil proti zločincema. Ob polu deveti uri se je Radoslavich mirno sprehajal po trgu, bahato puše svojo cigareto. To je ogorčilo sledajči tudi miroljubno prebivalstvo, ki se je jelo zbirati in groziti. Skupina ljudij šla je potem k okrajnemu glavarju, prosé, da se ubijalca vsaj odstavita od službe in zapreta. Vsakdo se vprašuje, zakaj so se oblasti toliko obotavljale, dočim so bile v drugih slučajih hitro pri rokah!

(Deželnozborske volitve na Štajerskem) se bodo vršile meseca septembra, in sicer volijo kmetske občine dne 21., mesta trgi in trgovinski zbornici dne 23., veleposestvo pa dne 29. septembra.

(Čehi in svetovna razstava v Parizu) Avstrija se bode svetovne razstave v Parizu leta 1900. oficijelno udeležila, a Čehi zahtevajo zase posebni oddelek in kakor se čuje, ga jim je grof Badeni obljubil.

Razne vesti.

(Nesreče.) V Ljubljani na Dunajski cesti sta se dne 8. t. m. splašila dva konja, vprežena v voz, na katerem so bili štirje vojaki in hlapec Valentin Šešek. Konji so zdirjali proti Marije Terezije cesti. Blizu gostilne „pri Figovcu“ se je voz prevrnil in vojaki in hlapec so odleteli na cesto, voz pa se je prelomil in sta konja s sprednjima kolesoma drla naprej. Vojaki so se lahko poškodovali, hlapec pa se je nevarno pobil in si vrh tega še pretresel možgane. — Dne 26. julija mej 7. in 8. uro zvečer padel je triletni otrok posestnika Ignacija Tomazina na Ravniku pri Šent Rupertu v kakega pol metra globoko jamo za apno, ki je bila napolnjena z dežnico, in je utonil. Ko ga je sosedova hči Antonija Skarja potegnila iz jame, bil je že mrtev. — V gospoda Valentina Krisperja tovarni za papir v Njivicah pri Radečah izobešal je mizar Ignacij Salomon dne 24. julija žalužije pri stanovanju tovarniškega posestnika. Ne da bi bil kam padel ali udaril se, začutil je bolečino v rami in zdravnik je našel, da si je zlomil roko v ključnici. — V isti tovarni

padel je dne 25. julija ob polu 6. uri popoldne tovarniški delavec Franc Zupan po stopnicah in se pobil tako, da je nezavesten obležal. Pretresel si je možgane.

(Uboj v deželni bolnici.) Koncem minolega meseca je bil v deželno bolnico vzprejet desetletni Anton Lustrik iz Zgornjih Pirničev. Fant je bil vsled neke bolezni postal bedast in ker je bil jako nemiren in je hotel opetovano skočiti skozi okno, se je oddal na opazovalni oddelek. V isto sobo kakor ta fant, je prišel tudi neki drugi blazni, povsem miren in kar nič nevaren človek. Nekaj dni pozneje je bil iz Trbovelj pripeljan blazni Karol Drobos. Namestu pa, da bi se bil Drobos spravil sam v jedno sobo, je dotična usmiljena sestra Drobasa dala v sobo k Lustriku, onega drugega, pri Lustriku nahajajočega se blaznega pa spravila v drugo sobo. Ob 1. uri ponoči je prišla postrežnica Marija Urbanija v sobo. Čim jo je Drobos zagledal, je planil iz postelje, zagrabil postrežnico za vrat in jo skušal zadaviti. Postrežnica se je obupno branila in posrečilo se jej je po

dolgemu hudemu boju, da se je iztrgala Drobasu iz rok. Zbežala je iz sobe, zaloputnila za seboj vrata in hitela po strežaja. Predno se je s tem vrnila, je Drobas popadel Antona Lustrika in ga dvakrat s tako silo vrgel ob tla, da se je fantu lobanja zdrobila. Ko so prišli strežaji, je bil dečko že mrtev.

(Požari.) Na Bohinjski Beli pri Bledu je zgorelo 7 hiš z gospodarskimi poslopji vred in 8 prešičev. Komaj se je zapazil v Radovljici dim, že je vrlo gasilno društvo iz stolpa novo zgrajenega doma gasilcev konstatovalo, kje gori in hitro odpravilo se je 28 naših gasilcev z gasilnim orodjem na Belo, dasi je tje dobro uro voznje. Dobro je, da so neka'eri gasilci tudi kolesarji. Trije so prispeli s kolesi na kraj požara. In treba je bilo izdatne pomoči. Ljudje so bili večinoma v gorskih senožetih na košnji. Tudi gasilni društvi blejsko in gorjansko sta prispeli tja. Rešilo se je, kar je bilo mogoče pri pomanjkanji vode. Da ni bilo tako izdatne pomoči, gotovo bi bila pogorela cela zgornja vas, ki šteje veliko lepih poslopij. Izmed pogorelcev je bilo le 6 zavarovanih, ali kaj pomaga, ko le za majbne svote in le za poslopja, ne tudi za pridelke, katerih so že dosti imeli doma. Vrh tega nista dva pogorelca plačala premije in odvisno je sedaj od milosti dotične zavarovalnice, jima-li hoče dati kaj odškodnine ali ne. Zadnji čas bi bil, da se postavnim potom dá zavarovalni premiji prednost še pred vknjiženimi dolgovi jednako, kakor davku, zavarovalnicam pa naloži, da morajo zavarovancem izplačati v slučaju požara odškodnino, tudi če premija ni bila pravočasno poravnana, saj jo zavarovaneec venderle dolžuje. To bi bilo veliko pametneje preresetovati, nego deželno zavarovalnico in prisilno zavarovanje, kar je oboje tako trd oreh, da si bode Žitnik nad njimi zobe polomil.

(Strela.) Dne 1. avgusta ob polu 12. uri dopoldne je v Šent Jarneju na Dolenjskem udarila strela v dvanajst dvojnih štantov velik kozolec, poln žita in detelje, po sestnika, mesarja in gostilničarja gosp. Antona Majzelja. Zgorelo je vse žito, mrva, le goli stebri molé prazni proti

nebu. Škode je do tisoč goldinarjev. — Strela je užgala dne 1. avgusta zjutraj gospodarska poslopja Janeza Berčiča na Šutini pri Žabnici. Ker je bilo vse leseno in s slamo krito, zgorelo mu je s kozolcem vred prav vse. Škode je bilo 1000 gld. Zavarovan je bil samo za 350 goldinarjev. — V Dobrunjski občini je dne 7. avgusta strela udarila v neki kozolec in ga užgala. Kozolec, poln žita, je pogorel do tal. — Strela je dne 1. t. m. udarila v hišo posestnika Franca Krmelja v Brinjah v šentpeterski občini in ubila v postelji 66 let staro ženo Krmeljevo. Užgala je tudi streho, a domači ljudje so ogenj takoj pogasili, tako, da ni napravil nikake škode.

(Vihar), ki je razsajal dne 6. t. m. v kamniškem in brdskem okraju, bil je, kakoršnega ne pomnijo najstarejši ljudje. V kolikor je dosedaj znano, raztezal se je od Kranjske ravnine do Trojan, vendar je najhujšo moč razvil prav nad središčem, t. j. namreč nad občinami Rova, Prevoje, Bahovče, Lukovica in Krašinja. Od Krašnje do Blagovice je podrl 19 kozolcev, v Lukovici 5, v Rahlčah 7, na Prevojih 50 — brez onih stavb in poslopij, katerim je samo streho snel. V Mengišu je podrl jeden hlev in sedem kozolcev. In vsi kozolci so bili napolnjeni z ravnokar spravljanim žitom. Škoda na sadnem drevju je ogromna. Najlepša in najmočnejša drevesa je lomil vihar in trgal iz zemlje, kakor slamnate bilke; turšica je večinoma polomljena, ajda od plohe v tla zabita, proso uničeno. Kako pa je ravnal vihar po gozdih, to je nepopisno; in če gleda človek stoletne hraste, ki križem leže, zlomljeni, zviti ali izravnani po brdskem gozdu — obide ga strah in groza pred tako elementarno silo. In vse skup je trajalo komaj 3 do 4 minute. Telefonsko žico je padajoče drevje na treh krajih pretrgalo. Mej nevihto je tudi treščilo v Palovičah ter so pogorela tri poslopja. Vsekako bode treba unanje pomoči.

(Silna vročina) vlada letos ne samo na jugu Evrope, nego tudi v severnih pokrajinah. V Kraljevcu na Pruskem je minoli teden vsled solnčarice umrlo osemnajst oseb, v torek pa so umrle zopet tri osebe.

Državni poslanec Pernerstorfer na Slovenskem.

(Konec.)

Govornik je omenil na to, da celo na tem shodu prisotni plačujejo davek, ne da bi se zavedli tega. Ako si kdo prižge smodko ali zavitek — plačuje davek. Država dobiva na monopolu tobaka 64 milijonov na leto. Ni pa treba misliti, da prihaja ta ogromna vsota vsled konsuma finih vrst, koje pušijo bogataši! Fine vrste dajó razmerno zelo neznamenit dohodek, ogromno večino pa plačujejo široke mase ljudstva, ki kadé slabe vrste. Ako bi torej kadili samo bogataši morala bi Avstrija v 14 dneh — „falirati“. Ako delavec pije skromno čašo piva — plačuje davek. Ni torej mnogo tolmačiti tega, kdo se masti in kdo — trpi. (Odobranje).

Ako bi vsi kapitalisti in bogati židje, plemenitaši, prvi zaradi protisemitov, drugi zaradi socijalnih demokratov, hoteli hkrati izseliti se iz Avstrije, ter vzeli vse s seboj: svojo zlatnino, svoje borzne papirje, kaj bi bilo slabega na tem? — Le zrak bi postal boljši in čistejši! (Veselost.) Zemlje pa in orodja za poljedelstvo in za obrt ne bi vzeli s seboj! In v zemlji, v obrti je delo. — Taka izselitev odpomogla bi le temu, da ne bi se —

kakor že omenjeno — jedni mastili, drugi pa trpeli. — V očigled takim odnošajem, nadaljeval je govornik, pričela se je že leta 1860. pojavljati in razvijati se jedina pravična stranka — delavska stranka. Tej stranki je načelo: enakost pred zakoni, jednake pravice vsem — ne glede na narodnost in na vero. Vsakemu bodi to, kar potrebuje. Nikakor ne sme biti tega, da bi si velikaši pridržavali vse, siromaki pa naj bi pobirali morebitne ostanke. Saj prideta sin grofa in sin preprostega siromašnega delavca jednako — gola na svet! Ako bi novorojenega sina plemenitnika deli v kočjo siromaka in ga vzgojili tam, ne bi postal iz otroka plemenitnik — ampak proletarijec! Če bi nasprotno sina siromakovega ponesli v plemenitnikov grad, vzgojil bi se iz tega otroka — plemič, ki ne bi poznal ubožcev.

Ako naj se torej dosežejo jednake pravice vsem, morajo biti tudi zakoni tako preosnovani, da ne bodo široke mase zopet trpele v prid privilegovanim slojem. Tudi v novem načrtu, s kojim so hoteli nekoliko razširiti volilno pravo, raztegniti isto na širše mase, osnovavši

takozvano V. kurijo, tudi v tem načrtu zapostavljeni so nižji sloji, široke mase za kapitalom. Po tem načrtu ima V. kurija, t. j. ogromna večina vsega prebivalstva le 75 mandatov, v tem ko jih ima veliko posestvo 85! To je krivično razmerje. (Pritrjevanje.) No, pa še tega niso hoteli dovoliti z lepa. — Govornik je zatem drastično opisal delovanje koalicije, v koji so sedeli tudi „liberalci“. „Še teh je bilo treba!“ vzkliknil je gosp. Pernerstorfer. Omenil je, kako so v tej dobi zapirali in zatirali delavce, ker je bilo to v smislu „liberalizma“. Kaj takega se ne bi bilo dogajalo, ako ne bi se bilo postopalo izključno le s političnega stališča. Na to je razvijal govornik idealnim navdušenjem program socijalistiške stranke: vprašal je, zakaj sovražijo to stranko klerikalci in različne narodne stranke? Zato, ker ji očitajo, da ta stranka ne pozna ne narodnosti ne vere. To pa ni res, rekel je govornik. Vsakemu členu socijalistične stranke svobodno je gojiti jako koli vero mu drago, ne da bi svojo vero usiljeval drugim; kar pa se dostaje narodnosti, ista ni v nikaki zvezi s socijalno-demokratskim mišljenjem, kajti poslednje je mednarodno. Vsi naj bodo bratje mej seboj, vsi naj se ljubijo drug drugemu, podpirajo naj se med-sobno, namesto da bi — zatirali jeden drugemu. Dandanašnja doba primeril je strmemu holmcu, na vrhu kojega — stoji zlato tele. Svet se peha in poriva navzgor. Ako je kdo komu na poti pri tem napenjanju navzgor, potisnejo ga brez milosrdja v globočino; jeden se vpenja brezobzirno preko drugega. — To je torej dandanašnja doba. Delavska socijalistiška stranka pa želi, da si pomaga jeden drugemu tudi s tem, da producira, da se konsumira — povsodi jednako, nikjer naj ne bodi pomanjkanja. V označenje dandanašnje dobe sebičnosti navedel je govornik še jeden slučaj. Pred nekaterimi leti bila je v nekaterih pokrajinah Rusije strašna lakota. V severni Ameriki pa so na tisoče ton žita — sežgali, ker jim ni kazalo prodati ga po nizki ceni! In zato zahteva družba socijalstov, da bodo vsi jednaki, vsi bratje, vsi jednako deležni onega, česar potrebujejo. S tem — pridodal je posl. Pernerstorfer — seve ni še rečeno, da morajo postati vsi ljudje popolnoma jednaki, kajti to je preprosto nemogoče. Jeden človek rodi se namreč bolj, drugi manj nadarjen in tako bode tudi v naprej še — kakor so že več ali manj nadarjeni —

tudi v bodočnosti: odvetnikov, profesorjev, obrtnikov in priprostih delavcev. Toda vse, vse naj oklepa ona bratska ljubezen, koja je učil že Jezus Kristus, najsijajnejša prikazen človeštva. Kristus je bil sin preprostega tesarja, a tudi svoje apostole izbral si je izmed najubožnejših slojev ljudstva. In ako bi se Kristus sedaj povrnil na svet in videl dandanašnje odnošaje, izvestno bi očital bogatašem: „Mar sem vas jaz zato učil, ljubite se mej seboj, mar sem pred 1896. leti radi tega umrl na križu, da se sedaj sovražite?“ A današnje razmere res niso več človeške, ampak bestijalične! Zatorej, naglasil je govornik, je jedina možna in zdrava ona stranka, ki se širi zmagonosno in ki more storiti konec takim odnošajem. Ta stranka privede človeštvo do onega stanja relativne sreče in zadovoljnosti, v kojem bomo delali vsi le v to, da si pomagamo drug drugemu, in ko se ne bode produciralo za dobiček, ampak za konsum. Zato zaključil je svoj govor, naj se vsi oni, ki so se že trudili, ali ki morda že omahujejo v tej trdi borbi za obstanek, oklenejo ponosne zastave socijalizma. „Živio socijalni demokratizem!“

Narodnega vprašanja se je govornik skrbno izognil, in vendar je v taki državi kot je Avstrija važno vedeti, kako ta ali ona stranka sodi o narodnem vprašanju. Baš v tem smo pa še danes popolnoma na nejasnem. Socijalistično glavno glasilo na Dunaji je pisalo za celjsko dvojezično gimnazijo, a Pernerstorfer, ki je socijalni demokrat je pa v državnem zboru glasoval proti njej. O Pernerstorferju je tudi znano, da je on prav prišel na misel, da se osnuje nemški „Schulverein“, to Slovanom toli sovražno in škodljivo društvo. Zato pa od stranke, kateri je Pernerstorfer voditelj, Slovenci ne moremo imeti pravega zaupanja.

Češki socijalistični delavci na Dunaju so celo odrekli svojo pomoč pri deželnozborskih volitvah češki stranki, če tudi se socijalna stranka najbrž deželnozborskih volitev ne udeleži. Celo to jih ni moglo nagniti, da bi Čehom zagotovili svojo pomoč, da se je jim zagotavljal, da bodo pri volitvi za državni zbor potem šli vsi dunajski Čehi voliti socijalnega demokrata. Opravičena je torej misel, da bodo socijalni demokrati v Avstriji prav za prav nemška stranka, če tudi hočejo biti mejnarodna.

Tržne cene v Ljubljani

12. avgusta t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	6 70	Špeh povejen, kgr.	66
Rež, „	5 60	Surovo maslo, „	78
Ječmen, „	4 50	Jajce, jedno	2
Oves, „	6 —	Mleko, liter	10
Ajda, „	8 50	Goveje meso, kgr.	64
Proso, „	6 —	Telečje „ „	60
Koruza, „	5 20	Svinjsko „ „	66
Krompir, „	2 40	Koštrunovo „ „	36
Leča, „	10 —	Pišanec „ „	45
Grah, „	9 —	Golob „ „	17
Fižol, „	9 —	Seno, 100 kilo	1 96
Maslo, kgr.	8 —	Slama, „ „	1 80
Mast, „	68	Drva, trda, 4 metr.	6 40
Špeh svež „	64	„ mehka, 4 „	4 60

Ozira vreden zaslužek

posebne vrste in dolgotrajnosti ponudi se v vsakej fari razumljivim, krepostnim in spoštovanim osebam.

Pismena vprašanja pod „9132“, Gradec, poste restante. (5-13.)

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča **po pošti.**

TRADEMARK.

Najboljše kakovosti, blagodejen, oživiljajoč, krepljen in zlasti sredstvo za vzbujanje teka je

Marijaceljski likêr

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld.
3 ducate steklenic 4 gld. 80 kr.

Nadalje za želodec:

Kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skazenem želodci. — Skatula 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Zeliščni sok ali prsi sirop za odraslene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Za trganje:

Protinski ovet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta našeta in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo. (1-16)

Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 5. septembra 1896.

Loterijske srečke.

Dunaj, dne 8. avgusta: 87, 10, 20, 22, 1.

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (2-16)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavoprsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevezam tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Kathreiner's
KNEIPPOVA SLADNA KAVA

je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje s imenom:

Kathreiner

VIZITNICE priporoča Národna Tiskarna.

Severnonemški Lloyd v Bremenu.

Koncesijoniran po vis. c. kr. ministerstvu z odredbo z dne 7. maja 1894, št. 5373.

Brzoparniške vožnje v Newyork:

Iz Bremena ob torkih in sobotah.

Bremen-Sev. Amerika.
V Newyork.

Iz Southamptona ob sredah in nedeljah.

Bremen-Juž. Amerika.
V Montevideo.

Iz Genove oziroma Neapolja

via
Gibraltar
mesečno dvakrat.

Bremen-Iztočna Azija.
V Kínó.

V Buenos Aires.

Prekomorska vožnja
v Newyork
7-8 dnij.

Bremen-Avstralija.
V Adelaido,
Melbourne,
Sydney.

V Japan.

Najboljša in najcenejša
potovalna prilika.

Natančnejša pojasnila daje:

Julij Schillinger, Ljubljana.

Najnižje cene. Največji izbor.

Skrbno izločevanje

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarna dežnikov
Ljubljana, Mestni Trg 15